

קלקלת הכלכלה

תארו לכם שהאפיפיור היה יוצא בהצהרה שחלק מכתבי הקודש מוטעים. זה מה שקרה השבוע בקרן המטבע הבינלאומית – אחד הגופים הכלכליים החזקים ביותר בעולם, שקובע במידה רבה את האידאולוגיה, הכ"לים והמדיניות שלפיהן מתנהלת הכלכלה הגלובלית.

מחקר שערכו שלושה חוקרים בכירים של הקרן הוביל אותם למסקנה ששניים מעיקרי האמונה שלהם מטיפה ואותם מיישמת הקרן עשרות שנים – מדיניות צנע וליברליזציה של ההון – מוטעים. מדיניות, שאימלה והרסה את חייהם של מאות מיליוני אנשים בעולם ויצרה פערים כלכליים בין קבוצות שונות בתוך מדינות, הייתה מבוססת על הנחות מוטעות. לפי המחקר, מדיניות הצנע שהקרן מכתובה זה עשרות שנים למדינות בעולם: מדיניות הכוללת הורדת ההוצאות הציבוריות באמצעות צמצום שירותים ציבוריים כמו חינוך, בריאות ורשת ביטחון סוציאלי, לא השיגה את מטרתה. "המדיניות", כותבים החוקרים, "גבתה מחיר כבד של גידול באי-שוויון... והגידול באי-שוויון פוגע בצמיחה וביכולתה להיות ממושכת". כמו כן, המדיניות שהסירה מגבלות על תנועת הון בין מדינות, הון ספקולטיבי שמגיע ונעלם לאחר זמן קצר, יצרה משברים פיננסיים קשים, פגעה בצמיחה הכלכלית והגדילה את אי-השוויון.

מדיניות הצנע וקידום הליברליזציה של ההון הם מרכיבים מרכזיים ב"ניאו-ליברליזם", האידאולוגיה השלטת במדינות הכלכליות בעולם מאז תחילת שנות ה-80. אביה המייסד הפורטי היה נשיא ארה"ב רונלד רייגן והאם המייסדת הייתה ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר, שאת ההצדקה סיפקו להם כלכלנים כמילטון פרידמן. אידאולוגיה זו כוללת מרכיבים נוספים, כמו צמצום מעורבות המדינה בשוק הכלכלי, הפחתת מסים ליחידים ותאגידים, הפרטה של נכסים ציבוריים ושירותים חברתיים ועוינות כלפי ארגוני עובדים. יש לציין, שבעוד שהחוקרים מוטרדים ממדיניות הצנע והליברליזציה של ההון, הם כותבים שבמקרים רבים הפרטת השירותים החברתיים אכן הובילה לשירותים יעילים יותר ושסחר גלובלי הציל מיליונים מעוניי מחפיר.

למה מסקנות המחקר רלוונטיות לנו? כיוון שהאורתודוקסיה הניאו-ליברלית מכתובה את המדיניות הכלכלית והחברתית זה שנים גם כאן, וכיוון שבנימיין נתניהו, המנהל את המדיניות הכלכלית שלנו במשך כמעט שני עשורים, הוא גדול המאמינים באידאולוגיה הניאו-ליברלית.

בכל שנות כהונתו כראש ממשלה וכשר האוצר, הקפיד נתניהו ליישם באדיקות את עיקרי האמונה של העברת עושר לעשירון העליון על חשבון שאר האוכלוסייה ויישם מדיניות של צנע כאידיאל ראוי בפני צמנו. מדיניותו כללה קיצוצים דרסטיים בהוצאות הציבוריות, קיצוץ בשירותים החברתיים ופרימת רשת הביטחון הסוציאלי. הוא יצא למלחמה במי שכינה "האיש השמן" (הסקטור הציבורי) שיושב, לדבריו, על כתפיו השחוחות של "האיש הרוח" (הסקטור העסקי). סקטור שהדרך היחידה לסייע לו היא להרעבי את הסקטור הציבורי. אגב, לפי מחקר של פרופ' מומי דהן ואריאל גולדשטיין שפורסם החודש, הסקטור הציבורי בישראל הוא דווקא "לא פחות טוב מהמגזר העסקי... זה שולל את הטענות של אנשי עסקים רבים שלפיהן הבעיה הגדולה של ישראל היא המגזר הציבורי". מדיניות הצנע הזו, המתנהלת באמצעות הרעבת השירותים תים החברתיים, נמשכת פה זה שנים. לפי הדו"ח השנתי של ה-OECD על כלכלת ישראל שהתפרסם לאחרונה, חלקה של ההוצאה הממשלתית בתוצר בישראל ירד בעשור האחרון ביותר מ-10%. קיצוץ שגודלו מגיע ל-150 מיליארד שקלים והפך את ישראל לאחת משיאניות אי-השוויון והעוני בעור-לם המערבי.

אולם המחקר של קרן המטבע הבינלאומית, שבוקעים ממנו הדי קריסתה של תפיסת עולם כלכלית וחברתית הרסנית, שהובילה לאי-שוויון, מיתון ואבטלה, אינו משפיע על דינוי התקציב המתנהלים בימים אלה, בין נתניהו, האוצר ובנק ישראל. בימים שבהם המשק הישראלי נכנס למיתון, דנים שם שוב לעומק בנינון המדויק של תרופות האליל הרעילות. ■

בינתיים בסוריה

אמנון אברמוביץ' • התוכנית הסמויה מן העין

לחישות בצמרת

שר ממפלגת העבודה, יש עתיד, אפילו מרצ, לא היה מתנסח אחרת: שתי מדינות לשני עמים, שלמות העם חשובה משל מות הארץ, דברי הנשיא המצרי מחייבים קשב וכבוד ראוי. ואת התגובה המהירה של אברמוביץ, גם שמעת? לפיה רק הימין יודע לעשות שלום ויש לשפוט מנהיגים עלפי מעשים ולא על פי דיבורים. ומה עם דבריו החמים של השליח הקר של האו"ם למזרח התיכון, ניקולאי מלדנוב? הכל רקוח ותפור מראש. אין כאן שמץ מקריות.

ומה עם נפתלי בנט, שואל השואל, הוא ימשיך לשבת על כייסא כשכל כך הרבה רסיסים ידקרו את ישבנו? הן, זו שאלה טובה וגם לה תשובה כפולה: בנט ישמח להישאר בממשלה ולא יהיה מאושר ממנו לראות את הבנדיטים של תקומה, אורי אריאל ובצלאל סמוטריץ', פורשים. בנט רוצה ביום מן הימים להיות ראש ממשלה, והוא יודע שמהקצה – הימני או השמאלי – אין שום סיכוי להגיע לשם. זה עתה חזיתם בו מטפס אל צמרת עץ ומיילל כחתול לכוו, מתחנן לליצמן לתפקד כנציב שירותי כבאות והצלה, רק כדי שהקבינט יקבל תקן לפקידה תסכים איתי שהיו לבנט אקזיטים מוצלחים יותר. אבל זו הייתה דרכו למחות על כך שליברמן הועדף על פניו. לחלופין, אם בנט יפרוש או יאיים לפי רוח – ביבי חייב את הרצוג. לא סתם הוא התחייב בפניו על ועידה בינלאומית, משא ומתן ישיר ומידי עם הפלסטינים, ואפילו להעניק למפלגת העבודה זכות וטו על הרחבת ההתנחלויות.

מעניין, אני אומר לעצמי וממשיך את העבודה על עצמי בעצמי: צמי: ביבי הוא היסטוריון בן היסטוריון, היודע שבן-גוריון הקים את המדינה, בגין עשה שלום עם מצרים, רבין שלום עם ירדן ואת אוסלו, ברק התנתק מלבנון, שרון מרצועת עזה – ואילו הוא לא הצליח אפילו לעשות שלום עם מני נפתלי וגיא אליהו או להתנתק מהשופטת דיתה פרוו'נין. יאללה, ביבי, תפנה את פניך להיסטוריה שלנו ואת גבך לבייס שלך ותעשה עלינו סיכוי טוב נוסף – סיכוב אחרון בהחלט. ■

אמנון אברמוביץ' הוא עיתונאי חדשות ערוץ 2

תאוריית קונספירציה, בעברית תאוריית קשר, מסבירה התפתחויות באופן הסותר בעליל את מה שהעין רואה, האוזן שומעת והראש יודע. יש רבים ההולכים שבי אחר סברות כאלה בתחומים ובאירועים שונים שהתרחשו בעבר או מתקיימים בהווה. התורות הללו מוסיפות טעם לחיים, הן מרתקות, מסעירות את הדמיון, לא פעם הן מרפאות מצוקה לא פתורה או מפיחות תקווה בעתיד המסתמן כעגום.

ההיסטוריון הדגול פרופ' יעקב טלמון ז"ל, שזילזל בהשערות נטולות ממצאים תומכים, כתב באירופיה חכמה באחרית ימיו שחיי המקצועיים היו כישלון, וכל כך מדוע? מפני שכל חייו חיפש את המזימה הגדולה, את הקונספירציה, ולא מצא אלא צירופי מקרים. חרף אזהרת המסע של פרופ' טלמון, ולמרות שמשאלות לב הטמונות בתוך מזימות גידונות בדרך כלל להתרסקות – בואו נזרום איתן הפעם, עוד פעם אחת.

בימים האחרונים לוחשים לי לחשנים יודעי דבר מסביבת נתניהו: אתה, אתם, לא מבינים את גודל המהלך של צירוף ליברמן לממשלה, את מהות התרגיל, זיקותיו, את משמעויותיו המדיניות מרחיקות הלכת. הסיפור – הלחש בחש או הכחש – הולך בערך כך: בחודשים הקרובים צפויות תפניות מדיניות חדות. היוזמה הצרפתית לכינוס ועידה בינלאומית, שאיננה רק צרפתית אלא כלל-אירופית ואף עולמית, החודשים האחרונים של נשיא ארה"ב אובמה שינסה למסגר את מורשתו במזרח התיכון, הגאום של נשיא מצרים איסי המייצג את מדינות ערב המתורוות: את כל אלה מתעתד נתניהו לקבל במאור פנים ובדורות פתוחות. כן, תתפלא, הם אומרים לי. הוא מבין את גודל השעה, הוא מזהה את חלון ההזדמנויות, הוא חש ברוח הנושבת.

וואלה? אני שואל ופוער עיניים כעיתונאי בני-ימנו. אכן כן, אומרים ליברמן הוא נכס כפול ודו-תכליתי: הוא יהיה שותף אמיתי ונמרץ למהלכים הללו, והוא כמובן לא יגדף מבחוץ אלא יברך מבפנים. שמעת את נאום הכניסה שלו למשרד הביטחון?

האם מתעתד נתניהו לקבל במאור פנים ובדורות פתוחות את היוזמות המדיניות החדשות הנרקמות? כן, תתפלא, אומרים לי הלחשנים. הוא מבין את גודל השעה, הוא מזהה את חלון ההזדמנויות

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ. אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) – ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר – חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ